

OCENIANIE ARKUSZA POZIOM ROZSZERZONY

Zasady oceniania:

- za rozwiązanie wszystkich zadań z arkusza można uzyskać maksymalnie 50 punktów (za test 20 punktów, za rozwiązanie zadań związanych z analizą źródeł 10 punktów i za zadanie rozszerzonej odpowiedzi 20 punktów)
- model odpowiedzi uwzględnia jej zakres merytoryczny, ale nie jest ścisłym wzorcem sformułowania (poza odpowiedziami jednowyrazowymi i do zadań zamkniętych)
- za odpowiedzi do poszczególnych zadań przyznaje się wyłącznie pełne punkty
- w modelu odpowiedzi, przy poszczególnych zadaniach - w nawiasach, podano odpowiedzi alternatywne, możliwe rozszerzenia, nie są to sformułowania oczekiwane od zdającego
- za zadania otwarte, za które można przyznać tylko jeden punkt, przyznaje się punkt wyłącznie za odpowiedź w pełni poprawną
- jeśli podano więcej odpowiedzi (argumentów, cech itp.) niż wynika z polecenia w zadaniu, ocenie podlega tyle kolejnych odpowiedzi (liczonych od pierwszej), ile jest w poleceniu
- jeżeli podane w odpowiedzi informacje (również dodatkowe, które nie wynikają z polecenia w zadaniu) świadczą o zupełnym braku zrozumienia omawianego zagadnienia i zaprzeczają logice udzielonej prawidłowej odpowiedzi, odpowiedź taką należy ocenić na zero punktów.

Zadania 1. – 15. – test sprawdzający wiadomości i umiejętności – 20 punktów

Zadanie		Model odpowiedzi	Schemat punktowania:	
nr zadania	część zadania		punkty za poszczególne części zadania	punkty za całe zadania
1.		Babilonia: Isztar, Marduk Egipt: Anubis, Izyda Indie: Śiwa, Wisznu	za wszystkie prawidłowe odpowiedzi - 1 pkt	1
2	A.	hoplici	za dwie prawidłowe odpowiedzi - 1 pkt	1
	B.	falanga		
3.	A.	Partenon, Propyleje, Erechtejon	za wszystkie prawidłowe odpowiedzi - 1 pkt	1
	B.	Łuk Tytusa, Koloseum, Panteon		
4.	A.	teściem	1	2
	B.	Włodzimierz I Wielki, Wsiewołod	za dwie prawidłowe odpowiedzi - 1 pkt	
5.	A.	Chlodwig [Kłodwig]	za trzy prawidłowe odpowiedzi - 1 pkt	1
	B.	Otton I		
	C.	Grzegorz VII		

6.		Przykładowe tytuły: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Rozwój terytorialny Polski [państwa polskiego] w czasach panowania Kazimierza Wielkiego [1333 – 1370] ▪ Zmiany terytorialne Polski [państwa polskiego] w czasach panowania Kazimierza Wielkiego [1333 – 1370] (dopuszczalna datacja wynikająca z analizy mapy: ... w latach 1343 - 1368)		1
7.	A.	Ernest Habsburg	za dwie prawidłowo wymienione postaci – 1 pkt, za trzy – 2 pkt	2
	B.	Iwan Groźny		
	C.	Henryk Walezy		
8.		Przykładowe odpowiedzi: <ul style="list-style-type: none"> ▪ plany rozbioru Rzeczypospolitej podczas potopu szwedzkiego ▪ postanowienia traktatu w Radnot ▪ traktat w Radnot [1656] 		1
9.	A.	Tadeusz Rejtan	1	2
	B.	powstanie kościuszkowskie powstanie listopadowe powstanie styczniowe	za wszystkie prawidłowe odpowiedzi - 1 pkt	
10.	A.	Wielka Brytania	za wszystkie prawidłowe odpowiedzi - 1 pkt	1
	B.	USA		
	C.	Francja		
11.	A.	Rosja, Wielka Brytania (Anglia)	za dwie prawidłowe odpowiedzi - 1 pkt	2
	B.	Cele ekonomiczne: <ul style="list-style-type: none"> ▪ pozyskanie rynków zbytu dla niemieckich towarów ▪ pozyskanie terenów dla osadnictwa niemieckiego ▪ możliwość sprowadzania artykułów spożywczych i surowców Inne sformułowania: możliwość prowadzenia korzystnej wymiany handlowej - korzystna sprzedaż towarów niemieckich i tani zakup zboża, używek itp. prowadzenie kolonizacji niemieckiej.	za trzy prawidłowo sformułowane cele - 1 pkt	
12.		b		1
13.		Banknot A: 4 Banknot B: 1 Banknot C: 2 Banknot D: 3	za bezbłędne uporządkowanie chronologiczne – 1 pkt	1

14.	A.	c	1 za prawidłowe wyjaśnienie - 1 pkt	2
	B.	<p>Przykładowe wyjaśnienia:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Karykatura piętnuje czytelników <i>Nowego Kuriera Warszawskiego</i>, czytelników prasy wydawanej przez Niemców w GG. ▪ Karykatura atakuje niewłaściwą postawę niektórych Polaków czytających „prasę gadzinową” [„gadzinówkę”, tzw. „szmatławca”]. ▪ Karykatura potępia Polaków ulegających propagandzie niemieckiej reprezentowanej przez <i>Nowy Kurier Warszawski</i> wydawany przez okupanta na terenie GG. <p>Uwaga: zdający może użyć określenia ośmiesza.</p>		
15.	A.	prawda	za wszystkie prawidłowe odpowiedzi - 1 pkt	1
	B.	fałsz		
	C.	prawda		

Zadania 16. – 21. – zadania związane z analizą źródeł wiedzy historycznej – 10 punktów

Zad.	Model odpowiedzi	Schemat punktowania:	
		punkty za poszczególne części zadania	punkty za zadanie
16.	<p>Ustroje wg Arystotelesa właściwe (sprawiedliwe):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ monarchia ▪ arystokracja ▪ politeja <p>Ustroje wg Arystotelesa zwyrodniałe:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ tyrania ▪ oligarchia ▪ demokracja 	1 punkt za wszystkie poprawnie wymienione ustroje	1
17.	<p>Podobieństwo: ochrona nietykalności osobistej (1 punkt)</p> <p>Różnica: w Anglii przywilej dotyczył wszystkich ludzi wolnych, a w Polsce jedynie szlachty (1 punkt)</p>	po 1 punkcie za wskazanie każdego z elementów tego zapisu (przywileju)	2
18.	<p>Przykładowe odpowiedzi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ zjawisko postępującej równolegle deklasacji klas wyższych (1 punkt) i awansu klas niższych (1 punkt) ▪ [permanentne i długotrwałe] zjawisko zmiany pozycji społecznej z wyższej na niższą (1 punkt) i zmiany pozycji społecznej z niższej na wyższą (1 punkt) 	po 1 punkcie za wskazanie każdego z elementów tego procesu	2
19.	<p>Przykładowe odpowiedzi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ proces demokratyzacji [życia społecznego] ▪ rewolucja demokratyczna 		1
20.	<p>A. prawda</p> <p>B. fałsz</p> <p>C. prawda</p>	1 punkt za wszystkie poprawne odpowiedzi	1
21.	<p>Zdający w wyjaśnieniu powinien odnieść się do trzech elementów tego przekazu:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ napisu i dat - podkreślenie ciągłości republikańskiej formy rządów we Francji [nawiązanie do pierwszej republiki francuskiej z okresu rewolucji francuskiej – 1792, tradycji republikańskich] (1 punkt) ▪ sceny pierwszoplanowej (symbolicznej) przedstawiającej postać kobiecą - personifikację Republiki – w wyjaśnieniu może posłużyć się różnymi elementami tej kompozycji symbolizującymi Republikę [Marianna, czapka frygijska, sztandar trójkolorowy, korona z kłosów zbóż, liście dębowe, róg obfitości, gałązka wawrzynu (drzewa laurowego) – nawiązania do symboliki antycznej] (1 punkt) ▪ scen w tle, pejzażu – połączenie sielskich (świadczących o dostatku) scen z życia wsi francuskiej – tradycja- życie społeczności wiejskiej [sianokosy, orka, pastwisko] z elementem nowoczesności w tle [wiadukt i kolej żelazna] (1 punkt). 	po 1 punkcie za odniesienie się do każdego z trzech elementów tego przekazu	3

Zadanie 22. - zadanie rozszerzonej odpowiedzi - (20 punktów)

Temat I

Kryterium szczegółowe dla poszczególnych poziomów	Punkty
I poziom: Zdający poprawnie umieścił temat w czasie i w przestrzeni; podał nazwę ustroju politycznego i kilka informacji świadczących o tym, że zrozumiał temat (np. konstytucja <i>nihil novi</i> , pierwsze liberum veto); podał kilka, nie zawsze uporządkowanych, przyczyn i następstw omawianego procesu – ewolucji ustroju politycznego Rzeczypospolitej.	1-5
II poziom: Zdający poszerzył ujęcie tematu; w porządku chronologicznym lub problemowo przedstawił podstawowe informacje; wykazał się rozumowaniem historycznym – podał niektóre przyczyny i skutki; dostrzegł przełomowe momenty dla przemian ustrojowych w Polsce w XVI i w XVII w. oraz podjął próbę ich omówienia – charakterystyki; zwrócił uwagę na podstawowe normy prawne dotyczące systemu sprawowania władzy oraz wykazał się znajomością terminologii potrzebnej do odpowiedniej prezentacji tematu.	6-10
III poziom: Zdający dokonał trafnej selekcji faktów, które wykorzystał w charakterystyce omawianego procesu; temat przedstawił w ujęciu dynamicznym; omówił najważniejsze etapy i uwzględnił wewnętrzne cezury; zauważył złożoność tych wydarzeń, uwzględnił wpływ pozycji międzynarodowej państwa i jego sytuacji gospodarczej na zmiany w systemie sprawowania władzy; zwrócił uwagę na projekty reform (np. ruch egzekucyjny, elekcja <i>vivente rege</i>); podjął próbę oceny omawianego procesu.	11-15
IV poziom: Zdający scharakteryzował zmiany jakie zaszły w sprawowaniu władzy w Rzeczypospolitej we wskazanym okresie, egzemplifikując swój wywód starannie dobraną faktografią; odniósł się do najważniejszych aspektów tego procesu – omówił kontekst międzynarodowy i zwrócił uwagę na różnice w systemie sprawowania władzy w in. państwach i w Rzeczypospolitej; sformułował wnioski, odniósł się do ocen historiografii i dokonał własnej oceny zmian ustrojowych w Rzeczypospolitej szlacheckiej.	16-20

Przy przyznawaniu punktów na określonym poziomie w zadaniu rozszerzonej odpowiedzi egzaminator będzie uwzględniał również: poprawność językową i stylistyczną oraz estetykę pracy.

Temat II

Kryterium szczegółowe dla poszczególnych poziomów	Punkty
<p>I poziom: Zdający poprawnie umieścił temat w czasie i w przestrzeni; odwołał się do wybranego przykładu (lub przykładów) i podał jedynie kilka informacji (wydarzeń o kryzysie demokracji) świadczących o tym, że zrozumiał temat, bez wskazywania związków między nimi; podał również kilka, nie zawsze uporządkowanych, przykładów przyczyn i następstw kryzysu demokracji parlamentarnej w omawianym okresie.</p>	1-5
<p>II poziom: Zdający uwzględnił podstawową faktografię (np. podał cechy systemów niedemokratycznych); wykazał się rozumowaniem historycznym – podał niektóre przyczyny leżące u podłoża kryzysu systemu demokratycznego i skutki odchodzenia od demokracji; dostrzegł podstawowe etapy, umieścił je poprawnie w czasie i podjął próbę ich omówienia; w uproszczonej formie przedstawił charakterystykę zachodzących zmian (mógł skoncentrować się jedynie na zagadnieniach politycznych); wykazał się znajomością terminologii potrzebnej do odpowiedniej prezentacji tematu (np. totalitaryzm, autorytaryzm, dyktatura, zamach stanu).</p>	6-10
<p>III poziom: Zdający dokonał trafnej selekcji faktów, scharakteryzował proces na wybranych przykładach w ujęciu dynamicznym, zwrócił uwagę na najważniejsze jego etapy i uwzględnił wewnętrzne cezury; dostrzegł złożoność procesu, podjął próbę powiązania aspektów politycznych z gospodarczymi, kulturowymi i ideologicznymi, odnotowując kontekst międzynarodowy; podjął próbę oceny omawianego procesu.</p>	11-15
<p>IV poziom: Zdający w pełni scharakteryzował omawiany proces, ukazał różne jego aspekty; dostrzegł podobieństwa i różnice w powstaniu oraz funkcjonowaniu systemów niedemokratycznych w różnych państwach (np. brak tradycji demokratycznych, nieudolne funkcjonowanie struktur parlamentarnych, istnienie oficjalnej ideologii państwowej, ograniczenie swobód jednostki) i sformułował wnioski; dokonał własnej oceny zmian ustrojowych w państwach europejskich w okresie międzywojennym i uwzględnił oceny historiografii.</p>	16-20

Przy przyznawaniu punktów na określonym poziomie w zadaniu rozszerzonej odpowiedzi egzaminator będzie uwzględniał również: poprawność językową i stylistyczną oraz estetykę pracy.